

Tomasz Dygala: Przewodnikiem być...

(tekst opublikowany w n.p.m. Nr 9, grudzień 2001)

*Ja - Harnaś - Studencki Przewodnik Górski,
wobec ognia, wobec ciszy gór,
uroczyście przyrzekam:*

*W pracy przewodnickiej strzec praw turystycznego szlaku, przekazywać je
ludziom mej opiece powierzonym i budzić w nich umiłowanie gór;
Spieszyć na ratunek potrzebującym, nie pytając, kto i skąd woła;
Strzec przyrody ojczystej;
Dbać o dobre imię naszego Koła.*

Niech góry, wiatr i ogień - niemi świadkowie stoją na straży naszej przysięgi.

Przyrzeczenie składane przez przewodników SKPG "Harnasie"

*W majestacie gór i w ich obliczu,
Biorąc za świadków ten ogień płonący i Was przyjaciele
ślubuję przed Wami i moim sumieniem:
Być przewodnikiem!
Prowadzić ludzi w góry, być Im przyjacielem i opiekunem,
Uczyć Ich gór, prawdziwej miłości do nich,
A także pokory przed ich potęgą,
Dzielić się z Nimi szczęściem i radością, które góry niosą,
Budzić w Nich pragnienie poznania
Oraz wrażliwość na piękno i prawdę,
Dbać o Ich zdrowie, życie i bezpieczeństwo
Bardziej niż o swoje własne,
To właśnie jest moim szczerym i świadomym pragnieniem.*

**Tekst ślubowania, napisany przez Andrzeja Wielochę, składanego m.in.
przez przewodników SKPB Łódź**

Niemal każdy młody człowiek rozpoczynający swoją górską przygodę, zwrócił uwagę na supermanów (obojsza płci!) w czerwonych polarach z jakimiś paskami na rękawach, albo jeszcze dodatkowo obwieszonych dużymi insygniami "władzy" przewodnickiej w postaci okrągłej "blachy". Któż wtedy nie zamarzył: "Ach... być takim jak ONI!". No i wielu z nich sztuka ta się udaje i po niezbyt odległym czasie stają się przewodnikami góorskimi.

Nasuwa się oczywiście pytanie co to znaczy "nieodległy czas"? Zdecydowanie jest to około dwóch lat (czasem trochę mniej). Zgodnie z wymogami prawa, kurs na przewodnika góorskigo musi trwać co najmniej 12 miesięcy, a na przewodnika tatrzańskigo nawet 24. Wyjaśnienia tu wymaga kwestia, że przewodnictwo turystyczne w Polsce jest ujęte w ramy ustawowe i uprawnienia przewodnickie mają rangę uprawnień państwowych, a sposób ich uzyskiwania reguluje zarówno ustawa, jak też rozporządzenia wykonawcze.

Zanim złożymy przyrzeczenie przewodnickie i otrzymamy upragnioną blachę - czyli okrągłą emaliowaną odznakę - czeka nas długa droga pełna licznych góorskich wycieczek i zakuwania sporej porcji wiedzy. Przewodnik, bez względu na rodzaj przewodnictwa, musi posiadać ogólną wiedzę z zakresu historii i geografii turystycznej Polski, jak też architektury czy historii sztuki. Do tego dochodzi szczegółowa wiedza dotycząca przyszłego obszaru uprawnień obejmująca między innymi topografię, historię regionu, etnografię, zabytki, przyrodę... Brzmi to z początku strasznie, ale od tego jest kurs, by w jego trakcie zgłębić wszystkie te zagadnienia. Kurs przewodnicki z reguły składa się z dwóch bloków: zajęć teoretycznych i wyjazdów szkoleniowych. Wykłady, na ogół prowadzone przez pasjonatów danej dziedziny, mają na celu przekazanie wiedzy teoretycznej niezbędnemu przewodnikowi. Wyjazdy szkoleniowe z jednej strony służą poznaniu przyszłego terenu uprawnień, z drugiej wyuczeniu pewnych zachowań i nawyków, czyli tak zwanej metodyki przewodnickiej.

I tak, w trakcie kursu dowiemy się jak posługiwać się mapą i kompasem, jak przy ich użyciu poruszać się w nieznanym terenie. Nauczymy się prowadzenia grupy zarówno w dzień, jak i po zmroku, w lecie jak i w śniegu po pas... W trakcie zajęć praktycznych będziemy się uczyć mówić do grupy tak, żeby chciała nas słuchać. Zwiedzimy wiele interesujących obiektów, nauczymy się odróżniać drewniane kościoły grupy podhalańskiej od kościołów grupy śląskiej, poznamy tajniki konstrukcji budynków drewnianych i wiele, wiele innych... W

trakcie wycieczek górskich nauczymy się rozpoznawać poszczególne pasma i szczyty, omawiając tzw. panoramki. Na zakończenie kursu przyjdzie nam zdawać egzaminy wewnętrzne, które zakończą cykl szkolenia. Egzaminów tych jest kilkanaście - obejmują wiedzę i umiejętności praktyczne, jak też duuuużą porcję wiedzy teoretycznej. W wypadku zajęć prowadzonych przez studenckie koła przewodnickie, po zakończeniu kursu uzyskuje się tytuł studenckiego przewodnika górskiego - de iure jednak nie dający uprawnień do wykonywania zawodu przewodnika. Aby móc pracować jako przewodnik górski, należy zdać egzamin przed państwową komisją egzaminacyjną. W trakcie egzaminu "państwowego" na początek odbywa się część testowa, po niej egzamin ustny, a następnie część praktyczna, kiedy to sprawdzana jest umiejętność prowadzenia wycieczki autokarowej oraz grupy pieszej w terenie górskim.

Tyle o kwestiach formalnych, ale bycie przewodnikiem to także pewna sfera mistyczna, niedostępna dla "zwykłego" śmiertelnika... Insygnia "władzy" przewodnickiej to tak zwana blacha - czyli po prostu odznaka przewodnicka. Rozróżniamy następujące blachy: PTTK-owskie - okrągłe przedstawiające Babią Górę dla przewodników beskidzkich, Śnieżkę dla przewodników sudeckich i Mnicha - dla przewodników tatrzańskich. Oprócz blach o zasięgu krajowym, poszczególne koła przewodnickie używają własnych blach. Dotyczy to głównie kół studenckich - każde z nich ma własną odznakę o trójkątnym kształcie. Odrębne blachy przewodnika beskidzkiego ma także Polskie Towarzystwo Tatrzańskie. Blacha PTT jest również okrągła i przedstawia Trzy Korony. Wręczenie blach przewodnickich, zwane najczęściej "blachowaniem" jest specyficznym rytuałem. W Studenckim Kole Przewodników Górskich "Harnasie" przebiega on według utartego schematu. Blachowanie odbywa się zawsze w ostatni weekend lutego. Po zmroku przewodnicy (i tylko przewodnicy - osoby postronne nie mogą uczestniczyć w ceremonii) wychodzą na ognisko przewodnickie i tam czekają na nowoblachowanych przewodników. Ci dochodzą samotnie do ogniska, po specjalnie ułożonej trasie, którą wyznaczają rozstawione w zasięgu wzroku płonące świece. Przejście taką drogą trwa kilkanaście minut i jest niezapomnianym przeżyciem, daje możliwość wyciszenia przed przeistoczeniem w przewodnika... Gdy nowoblachowani dochodzą do ogniska, witani są przez prowadzącego ceremonię prezesa koła i zapraszani do kręgu. Następnie, gdy już wszyscy dotrą, składają uroczyste przyrzeczenie przewodnickie. Następnie każdemu nowemu przewodnikowi wręczana jest trójkątna blacha przewodnicka. Ostatnim akcentem jest ustawienie osi czasu - czyli ustawienie się przewodników według starszeństwa blach -

każda blacha jest numerowana, im niższy numer tym wcześniej była wydana - i powitanie nowych kolegów w kole. Po ognisku ma miejsce, już ogólnodostępną, część artystyczną, przygotowana przez bohaterów dnia czyli nowych przewodników.

W Studenckim Kole Przewodników Beskidzkich w Warszawie wręczenie odznak poprzedza tak zwana "Pogoń za blachą". Jednym z ciekawszych pomysłów było blachowanie, kiedy nowicjuszy wywieziono zamkniętą furgonetką gdzieś w nieznane, po całonocnej jeździe, parami wypuszczano z samochodu co kilka kilometrów, zaopatrując w specjalnie przygotowane mapy. Na nich znajdował się jedynie zaznaczony punkt docelowy, a poza tym wyłącznie układ poziomicy i strumieni. Wszystkie nazwy topograficzne zostały dokładnie usunięte. Żeby było ciekawiej, mapę uprzednio pocięto na kwadraty, które losowo przemieszczano względem siebie. Dodatkowo mapę zafoliowano tak, by zbyt łatwo nie można było tego puzzle złożyć. Jak się ostatecznie okazało, rzecz się działa na Pogórze Przemyskim i wszyscy oczywiście trafili do punktu przeznaczenia, gdzie odbyło się wręczenie blach.

Jeśli czytelnicy nabrali chęci do zostania przewodnikiem, to akurat nastał na to czas najwyższy, bowiem jesienią rozpoczyna się większość kursów przewodnickich w kołach studenckich. Informacji o kursach należy szukać na uczelniach oraz w Internecie. Wpisowe na kurs wynosi około 300 zł, do tego należy doliczyć koszty wyjazdów na wycieczki kursowe.

Tomasz Dygala

Studenckie koła przewodnickie:

- Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Warszawie
<http://www.skpb.waw.pl/>
- Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Łodzi
<http://www.skplodz.hg.pl/>
- Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Rzeszowie
<http://www.prz.rzeszow.pl/szczeg/skpb/>
- Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Lublinie
<http://press.umcs.lublin.pl/skpb/>
- Studenckie Koło Przewodników Beskidzkich w Katowicach
<http://skpb.org.pl/>

- Studenckie Koło Przewodników Górskich "Harnasie" w Gliwicach
<http://www.skpg.gliwice.pl/>
- Studenckie Koło Przewodników Górskich w Krakowie
<http://www.skpg.e-gory.pl/>
- Akademickie Koło Przewodników Górskich w Bielsku Białej
<http://akpg.bielsko.pl/>
- Akademickie Koło Przewodników Tatrzańskich w Krakowie
http://free.ngo.pl/rps/k_akpt_kra.html
- Studenckie Koło Przewodników Świętokrzyskich w Warszawie (nie prowadzi kursu)
<http://www.medianet.com.pl/~artsoft/skps.htm>
- Studenckie Koło Przewodników Sudeckich we Wrocławiu
<http://www.skps.gory.pl>
- Studenckie Koło Przewodników Turystycznych w Gdańsku
<http://www.pg.gda.pl/SKPT/>
- Rada Przewodnictwa Studenckiego
<http://free.ngo.pl/rps/>